

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Égész évre
Félévre
Negyedévre
Egy hónapra

10 k. — kr.
5 " " "
2 " " "
1 " " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **IJ. MÓRÍCZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN** és **KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

10 soros hirdetés első sorát 5 kr. Nagyobb terjedelmű s több soros hirdetés alkut szerinti jutányos áron. Helyi hirdetések alkut szerinti jutányos áron. Helyi hirdetések alkut szerinti jutányos áron. Helyi hirdetések alkut szerinti jutányos áron.

Helfi Ignác.

Debreczen, okt. 13.

Ravatalon fekszik immár Kossuth palatinusa. Egy egész nemzet állja körül gyászolva az ő ravatalát, aki helytartója vala neki e hazában hosszú száműzetésének ideje alatt . . . Siratjuk őt mindnyájan igaz siralommal, mint igaz embert . . .

Most is magam előtt látom görnyedt alakját, midőn 1890. május 30-án felállott, hogy megvédje az ő szentjét, bálványát a rágalmtól, a gyanúsítástól, amelyeknek szennyével akarták elárasztani csak azért, hogy találjanak ürügyet a honosságától való megfosztására . . . hosszú haja szép göndör fürtökben omlott vállaira, hívei körülte s mi fenn a karzatán mint profétára tekintettünk reá, aki tulvilági igéket hangoztat bevándorlókat örök időkre az emlékezet könyvébe, — midőn egymásután olvasta fel Kossuth Lajos leveleit s hozzáfűzte: ítéljék meg azok, akik vádolják, vajjon ilyen hangon beszél-e a gyűlölet?!

Azt hiszem, e napon volt ő a legnagyobb, mert akkor szüntette meg örök időkre az igazak és jó érzésűek szemében az ellentétet a nemzet és király között a Kossuth Lajos tisztelete körül, ekkor bizonyította be Kossuth Lajos saját szavaival, hogy ha azt látná, hogy Ferencz József igazán bizik a magya-

rokban és létesitené a perszonál uniót: Kossuth Lajos maga is hazajönné.

A szeretet apostola volt teljes életében, de igazán azzá csak 1890. május 30-án lett . . . A némaság lepte el azt a táborát, amely megtagadva szíve érzését és legbensőbb meggyőződését kész volt Kossuth Lajost kirekeszteni a magyar haza polgárai közül . . .

Siratjuk őt mindnyájan, de különösen siratjuk mi debreczeniek, a kiknek három éven keresztül képviselőnk volt. S valamint mi ő úgy ő is mi reánk mindig szeretettel s jó érzéssel gondolt, sokszor emlegette, hogy Debreczen tartozik még neki egy kerülettel, azzal, a melyet három év multán elvett vala tőle az erőszak. A mult évi képviselőválasztási mozgalmak alatt mi, a függetlenségi és 48-as párt fel is ajánlottuk neki egyik kerületben a jelöltséget, ő azonban nem fogadta azt el, mert a saját kerületében ellenjelöltet állított elene a kormány s nem hagyhatta azt ott úgy pedig nem akart Debreczenben képviselőjelölt lenni, hogy még csak meg se jelenjék közöttünk. Mert szeretettel és jó érzéssel gondolt ő reánk, mint mi ő reá, a Kossuth palatinusára!

Micsoda szép is ez a cím, ez a megtisztelő elnevezés! S micsoda érdem az, ennek a szép címnek teljesen, emberi tökélességgel meg is felelni!

Helfy Ignác megfelelt neki mindig, még mielőtt megnyerte volna, már régen rászolgált.

S akkor mikor a Kossuth palati-

nusa a szeretet apostolává lett, azzá avatta nagy beszéde 1890. május 30-án, újra fényes szerepet jelölt ki számára a sors: a függetlenségi és 48-as párt, az ő szárnyai alatt nagygyá, hatalmassá növekedett életerős fát a visszavonás és gyűlölet ádáz férgé kezdte rontani, az ő hivatása az lett, hogy megmentse annak sajnos következményeitől: egész lelkesedéssel akaraterejével azon volt, hogy újra egyesítse a kettészakad pártot! Nem ő rajta mult, hogy ez nem sikerült.

De im, megvan az elégtétele: sirba vitte bár csalódott reménye, a kitért testvérharc — halálos ágya fölött kezelt nyújt egymásnak a két ellenfél, a félre értés folytán egymás ellen fordult két testvér s a Helfy Ignác kerületében Ugron Gábor fog fellépni a Kossuth-párt teljes támogatásával.

Pihenj békén Helfy Ignác, újra erős lesz a függetlenségi párt, mert egyesülnek részei: nem hiába éltél!

Kohányi Gyula.

Helfy Ignác halála.

A kislady-utcai halottsházhoz a főváros politikai és társadalmi életének sok kimagasló alakja záródokol hétfő óta. A ravatalt nagyon sokan látogatják. A képviselőház tagjai közül többen ott voltak a halottas háznál s részvétüket fejezték ki az özvegy-nél. Az első volt tegnap reggel Lang Lajos, valóságos belső titkos tanácsos. Táviratban kondoleáltak: Kossuth Lajos Tivadar, Emich Gusztáv, Friedmann Bernát stb. Az Enteprise délelőtt a ház folyosóit s gyászpompába vonta s a bejáratnál a kertre

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

A szépség.

— Hoog után hollandból fordította: —

Iff. Thót László.

Egy szép rózsza állott
A patak partján,
Bájjait csodálva
Nezdegélt magán.

Hej de a kaján szél
Ezt észrevette,
Szárnyaira kelt és —
Sárvolt mellette . . .

Elvonult a felleg,
Nem látod a rózsát,
Hiába kérdezed:
Hová tette bájját?

Amint elhullott a
Rózsa szépsége
Ugy hullik le majd az
Arcz ékessége.

Apróságok Helfy Ignác életéből.

— A Debreczen tárczája. —

Ujhely Géza magyar államvasuti tisztviselő, ki hosszabb időn át segített Helfynek a Kossuth Lajos iratai sajtó alá rendezésénél a következőapróságokat írja az E-s-nek az elhunytól:

Kossuthról az ő palatinusa mindig rajongó szeretettel beszélt. Apró, szürkés szemei ilyenkor fiatalos tübben égtek, arcza átszellemlült.

— Micsoda ész! Micsoda nyelvezet ez! Ugy-e barátom? — mondá — miközben az öreg ur-nak, mint ő nevezni szokta, egy-egy levelét újra meg újra elolvasta.

A magyar nemzeti muzeumból a saját lakására hordott iratok közül válogattuk a fontosabb, becsesebb adatokat a »Kossuth Iratainak VI-ik kötetéhez. Ezek között volt egy csomó nyugta is.

— La-sa — mondá — a csomagot másra emelve, így kell közpénzekkel elszámolni! Az olasz kormány »carte blanche-t adott Kossuthnak egy bizonyos összegről, melyből a magyar felkeles és a legió szervezésének költ-

sége volt fedezendő. Ő azonban nemcsak jegyzéket vezetett a kiadásokról, hanem még nyugtat is vett mindenkitől, kinek pénzt utalványozott és minden egyes nyugtát, a kifizetés előtt Tanárky által vidimáltatott. A ránk, magyarokra szomorúan végződött olasz hadjárat után Kossuth heterjesztette jegyzékét az olasz kormánynak, honnan azt felülvizsgálás után egy olyan levél kíséretében kapta vissza, melyben pontosságát, lelkiismeretességét mintául állították oda az olasz kormányhivatalnokoknak.

A mult évi választások előtt ő is lement a kerületébe beszámolni. Midőn megkérdeztem tőle, miről fog beszélni és mit adjunk erről a lapoknak, így felelt:

Ami most ott történik, az csak engem és választóimat érdekel, Ehhez a nagyközönségnek semmi köze.

Nem is jelent meg a beszámolójából egy szó sem.

Az összerfűrthetlenségéi esetek tárgyalása már ágyban fekvő állat. Egy fővárosi ellenzéki újság azt írta róla, hogy a legsúlyosabb összerfűrthetlenségi állásai neki vannak. Ez nagyon bántotta, mélyen elkesiretette. Önszínű arcza még jobban eltakult, mikor elolvasta.

— Látja kérem, faljuk egymást, mert

nyiló szalonig délszaki növényekkel diszítette föl az utat. Délelőtt számos koszoru is érkezett a ravatalra.

A függetlenségi és 48-as párt részéről Kossuth Ferencz a következő gyászjelentést adta ki a tegnapi napon:

„A függetlenségi és 48-as párt mélyen lesújtva a nagy csapástól, mely a pártot és a hazát

dr. Helfy Ignácznak,

a szegvári választó kerület országgyűlési képviselőjének elhunytával érte, tudatja a képviselőház tagjaival, hogy a tántoríthatatlan hazafi temetésen testületileg részt vesz és kéri a Ház tagjait, hogy gyülekezzenek szerdán délután három órakor a képviselőház olvasótermében és vegyenek részt a végtisztelt megadásában oly ferfi emlékeknek, ki mindig és mindenkiben a meggyőződést tisztelte és kinek törhetetlen meggyőződése és hazafias működése egész életében tiszteletet parancsolt.

A függ. és 48-as párt a temetésre a párt összes vidéki tagjait meghívta. A végtisztelt Eötvös Károly fogja a gyászbeszédet mondani.

Helfy Ignácot szerdán d. u. negyedfél órakor helyezik örök nyugalomra, abba a diszírba, amelyet a főváros ajánlott föl a nagy halott számára.

Több oldalról kifejezett óhajtáshoz képest kéretnek az orsz. képviselő urak, kik Helfy temetésén részt vennei óhajtanak, hogy a temetésre egy órával előbb (3 órakor) gyülekezzenek a képviselőház olvasó termében.

BELFÖLD.

A képviselőház ma d. e. 10 órakor ülést tartott, melynek napirendjére Molnár Jánosnak az inséggel sújtott vidékek segélyezése tárgyában bejegyzett indítvány van kitűzve. Hír szerint Olay Lajos zárt ülést fog kényszeríteni a rendeltetés miatt.

A fűmei kérdés. A fűmei kérdéssel a Pol. Corr. ma egy hosszabb táviratban foglalkozik, melyben mindenek előtt azt konstatálja, hogy még nem lehet határozottan megállapítani, mikor fog az enquete egybegyűlöni. Az enquete alapjául egy elaborátum fog szolgálni, mely magában foglalja majd a közigazgatás minden ágát, amelyhez az egyes miniszteriumok fogják az adatokat és javaslatokat szolgáltatni. A mi az elaborátum vezérgondolatát illeti, a kormány nem fogja elfogadni azt a széles autonómiai törekvést, a mely a fűmei köz-égtanács némely köreiben érvényre jutott, ha csak nagy harezokat nem akar felidézni. Fiume közigazgatása jelenleg provizoriumon nyugszik. A kiegészítő törvénynek azt

a kormánynak nincsen programja, nem tud munkát adni. Elvek helyett személyekkel foglalkozunk, és ragjuk egymást; mihelyt egészséges enged, bemegyek a házba, lelkérek valakit, hogy egyes vállalatoknál viselt igazgatói állásommal szemben jelentse be az összeférhetlenséget. Ha a ház úgy találja, hogy azok képviselői, ellenzéki képviselői állásommal összeférhetlenek, lemondok azokról azonnal, mert nekem a képviselőség nem cél, hanem eszköz, mely nekem alkalmat ad elveim mellett küzdeni. Mi magyarok még nem vagyunk egy cseppet sem kereskedő nemzet. Nálunk a ki nem földbirtokos, abban nem bizunk, az nem tarthatja meg a függetlenséget, abból okvetlen bérencz lesz.

A millenniumi ünnepségek alkalmával a képviselők is meghívattak az udvari ebédre.

— K. F. emegy? — kérdém.
— Most nem.
— Tehát valamikor mégis?
— Én azt hiszem, igen.
— A nemzetenek tetsző dolog lenne, ha a király ott meg is szólítaná.

az intézkedését, hogy egy definitívum létesítésénél Fiume város képviselő testületét is meg kell kérdezni, nem szabad úgy értelmezni, mintha a municzipium mint egyenlő faktor tárgyalna a kormánnyal s meggátolhatná határozatok létrejöttét. Ez olyan abszurdum, a mit nem szabad állítani. Fiume lakosságának legnagyobb része nem is kívánja ezt, hogy a municzipium hatásköre ily természetellenesen kiterjesztessék, sőt örülne, ha egy normális állami felügyelet megmentené őt a klikkuralomtól és a legnagyobb meglepődést érezné, ha a kormány Fiume autonómiáját ily módon szervezné.

Az új összeférhetlenségi törvény. Az összeférhetlenségi törvény revíziójára kiküldött képviselőházi bizottság e hó 21-én ül össze, hogy további eljárásának módzatait megállapítsa.

Vilmos császár magyar akadémiai tag. A magyar tudományos akadémiában Brassai Sámuel és Pulszky Ferencz elhunytával két tiszteleti tagság jutott üresedésbe. E helyek betöltése ugyancsak a májusi nagygyűlésen történik meg, de az akadémia tagja közt már most felmerült az a terv, hogy az egyik tiszteleti tagságra H. Vilmos német császárt választsszák meg. Mint értesülünk, az akadémia egyik tagja már legközelebb konkrét előterjesztést nyújt be eziránt az akadémia elnökségéhez.

Szobrot Nagy-Szalontán Boeckainak.

Nagyszalonta, okt. 11.

Mostanában olyan időköt élünk, hogy az ebban történeteket nem tudjuk: álom vagy mesének tartjuk-e?

Annakra kiközölkentünk a rendes élet kerékvágásából, a megtörténtek annyira eltérők politikai pártjaink programjaitól az általános megszokottól, hogy első hallásra eszméletünk köz kapkodunk: ebrenlétben vagy csak álomban haljuk-e azokat?

És mikor lapjainkból ezeket ismételve olvassuk, majd halljuk templomainkban a hálatmánkat, majd látjuk vagy olvassuk lapjainkból az örömtűzek, lángoknak országoszt meggyújtása, még akkor sem tudunk egészen megszabadulni a kételytől, mert ismételve elhangoztatjuk: „Ezt sohasem hittem volna.”

Nem csoda, ha e kételytől nem tudunk egykönnyen megszabadulni. Hiszen a nagy tudósok állítottak fel örök igazságot azt a tételt: „A természetben nincsen ugrás.”

Pedig milyen nagy és csodás ugrás a magyar nemzet történetében az,

A szemei felszálltak, termete kiegészített.

— Az is meglesz.

Lefolyt, hosszú betegségének ideje alatt is folyton a Kossuth iratokra gondolt. Járta-nyi ereje sem volt már, mikor ez év május hónapban magához hivatott. Kiszedtem az iratokat és az ágya előtt székekből és deszkából összerótt polczra széjelraktam előtte. Mint egy jó, gyöngéd apa úgy simogatta az egyes csomagokat végig tekintetével, azután behunyta szemét s felsohajtott:

— Ki tudja?!

Mikor a választási kampagnak vége volt, magához hivatott. Fiatalos bévvel kezdett a munkához. Korrekturát olvasott, kéziratot szignált. Atolvasta az általam kiválasztott magyar leveleket, lefordította az angol, francia és olasz nyelvűeket.

— Sok munkánk lesz?

— Hah! fiatal barátom, Kossuth iratokkal egész életemre el vagyok látva.

És igaza volt. Nyugodjak békével.

mt a napokban megérnünk szerencsések letünk.

Hiszen ha valaki csak hetekkel ezelőtt a nemzeti érzést és a történet kultuszát emeltette volna és ezre Boeckay, Bethlen, Zrinyi és más nemzeti hőseknek emelendő szobrot kapcsolatban, ez bizonynyal bárgyúnak vagy legalább ideologusnak gunyolható volna.

A helyzet, nézet, vélemény egyszerre, mint valamelyik természetfelelti lény csodátésére megváltozott.

És miért?

Mert szeretett öreg királyunk, midőn saját költségén, Budapesten tíz hősünk szobrának felállítását megajánlotta, egyszermind azt mondotta: »Apóljatok történeti emlékeiket, sokkal inkább, mint eddig: mert nemcsak nyelvében él a nemzet, de történetében is, ez lehel a holtak lelkét az élőkbe.»

Nincs község vagy város e hazában, a mely a jó, öreg király böles szavát atyai intését annyira megszívlelné, alattvalói hálás szívvel elfogadói és követni, kötele lenne, mint Nagyszalontán; * különösen Boeckay Istvánnal, Szalontán legnagyobb jótévőjével szemben.

Mi volt Boeckay István, erdélyi fejedelem, a magyar nemzetnek, a protestáns vallásnak? ezt minden kevésbé iskolázott gyermek tudhatja. Azt pedig: mily nagy jótévője volt Ő Szalontának? azt mindenki olvashatja Szalontán közkézen forgó történelméből.

Sok szép örök emlékezet és hátrafőltő tettei közt az volt a legnagyobb, és legmaradandóbb, hogy 6 rövid, alig három évi uralkodása alatt a törökök által elpusztított vidékeket újabb, földesurak jármától szabadított községek alapításával benépesített és e községeknek századokra kihaló boldogságát széles és nagy területek adományozásával biztosította.

Ily általa alapított községek Nagyszalontán, Derecske, Szoboszló, H.-Büszörmény, Nánás, Hadház, Kismária és még más, mintegy harminczra menő, maiglan fennálló és biztosított jólétnek örvendő nagyközség.

Csodálatos és megemléstésre méltó, hogy ezen virágzó nagyközségek közül csupán egyetlenegy és közülök a legkisebb — Kis Maria Egyedül tartotta fenn jótévőjének, Boeckai István fejedelemnek hálás emlékezetét, egy kis olajjal festett képben. De a kép jelentéktelenségét az emeli nagygyá, hogy Kismária protestáns községe e képet, vallásos dogmája tilalmának ellenére templomában helyezte el és tartja ott, maiglan is nagy jótévője iránt tartozó örökös hálaájanak emlékeztetésére.

Ha Kismária községe már egy századdal ezelőtt értelmet tudta venni azon nagy szónok mi közelebb felsegje ki kirájuuk ajkáról elhangzott: »A poljatók történetében emlékeiket« kell, hogy Nagyszalontán e királyi, atyai nagy szót megszívlelje és legnagyobb jótévőjének, vallásos védelmezőjének, Boeckay Istvánnak emléket emeljen.

Szerintem ez nem lehet egyéb, csak egy emlékszóbor és pedig a jelentékeny költségeskedés megkímélése tekintetéből csak másod vagy harmadpéldánya annak, mely királyunk nagylelkű adományából Budapest számára lesz elkészítendő.

Nem vélem szükségesnek itt bővebb magyarázatot adni annak, hogy az ilyen ércz vagy vasöntvényű szobroknak csak az első példány, vagyis az ugynevezett model költéses, mert ennek elkészítéséért a szoborművészet és a mintázatra fordított nagy idejét, különösen remek művészt jó drágán kell megfizetni; de már ha a modell megvan, a másod vagy harmad példányok megöntése már nem a szobor művész, hanem az érczöntő ipáros dolga.

Az hi-zem, hogy ilyen másod vagy harmadöntvényű szobor nem fogna többé kerülni ezer forintal, vagy gránit alvannyal (pedestal)

Hát a hajdumegyei híres hajduk? Szerk,

együtt kétezer frtnál, de ha valamivel többbe kerülne is, az nem lehet akadály, hogy Nagy-Szalonta Bocskay iránt tartozó köteles hála-jának eleget ne tegyen.

Itt nyilvánosan indítványozom: Mondja ki képviselő testületünk egyedül e tárgyban szentelendő ülésében, hogy felséges királyunk atyai tanácsát: »Apoljátok történeti emlékeitek!« engedelmes és hála alattvalói szívvel megértettük és atyai példáját követni akarván, jötevőnk, vallásvédelmezőnk Bocskay István emlékeztetének, a templom és iskola közötti kertben (profaenád) azon Bocskay szobor második vagy harmadpéldányát, melynek eredetije felséges királyunk ajándékából Budapesten lesz felállítandó, ércbeöntve felállítani óhajta és utasítja az előjáróságot, hogy e cél érdekében — ha kívánatni fogna — a szobortulajdonos, felséges király engedelmeért kérelemmel járuljon, a Bocskay-szobrot készítő művészrel érintkezésbe lépjen e szobor előállítására és felállításának költségéről tudomást szerezzen s eljárásáról a közgyűlésnek jelentést tegyen. Továbbá utasítsa az előjáróságot hogy N.Szalonta e szándokáról a többi, ugynevezett hajdonikális községeket, — kikkel hajdonában a herceg Esterházyval folytatott pereknél szolidaris viszonyban állottunk, tudomásba hozza, hogy ők is a Bocskay-szobor sokszorosításának egy-egy példányát megrendelvéni így a szobor felállításának költsége lehetőleg kevesbe kerüljön.

Ha ezt megteszük, akkor nem pusztába kiáltás volt felséges királyunk atyai oktatása: »A poljátok történeti emlékeitek!«

Rozvány György.

Uj élet a Csokonai körben.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen okt. 13.

Debreczen közművelődési köre, a Csokonai kör az ősz beálltával ismét munkához lát s életet varázsol a debreczeni társadalom elélt tagjaiba. Tegnap tartotta első választmányi ülését a szünet után s egész munkaprogramot állapított meg két rövid óra alatt, pedig az igazít egy külön bizottságra bízta. Lássuk őket sorban.

A Telegdi K. László színmű alapítványa a jövő évben immár aktuális lesz, mivel kihirdeti a Csokonai kör az első pályázatát. Uj vért van hivatva önteni a drámairodalom megfagyott ereibe s ki tudja, talán új tehetőséget hoz felszínre, hogy ragyogjon a magyar Thália egén.

A Ludas Matyi balhatatlan szerzőjének egykori lakóhelyét domborművé emléktáblával fogja megjelölni s ezzel új korszakot nyit meg Debreczen életében. — A mult nagy emlékei mellők arra, hogy tanuljon belőle az utókor. Hazaszeretettel a hőstől, lelkesedést a költőtől, életet a művésztől s a mi legfőbb, műveltséget, a szép és nemes kultuszát azoktól, akik azt lehetővé tették.

A mult nagy emlékeit van hivatva felidézni az a határozat is, a melylyel a Csokonai kör a debreczeni színművet 100 éves jubileuma alkalmából annak történetét megírattja s az évfordulót nagy fényvel megünnepeli.

Ezekkel szemben azonban a jelenről sem feledkeznek meg s legutóbbi 3 éves működési ciklusának eseményeit Évkönyvben fogja megörökíteni, amelyet még a folyó téli szezon alatt meg fog jelentetni.

S végül a legfontosabb határozatot hadd méltassuk kellőképen: a felolvasásokat és összejöveteleket rendező bizottság megalakítását? Hiszen csak végig kell nézni a debreczeni társadalmon; mindenütt magabizonyos elzárkózás észlelhető, hiányzik belőle az élet éltető melege.

Szinte kasztokra van szakadva a társadalom. szükség van egy összekötő kapocsra, amely lehetővé tegye a közelebbi érintkezést az egyes rétegek között. Ez a kapocs mi lenne más, mint közművelődési testületünk, a Csokonai kör. Ennek estélyein találkozhat mindenki a más nemű fozlal-

kozás emberével, akiktől az élet vagy az eddigi viszonyok távol tartották: új barát ságok összeköttetések sokkal könnyebben fejlődhetnek ki, mint a nagy bálókban, amelyek szintén uralkodó az élet feszessége. Ezek az összejövetelek családias jellegűek lesznek pótolni fogják a családiakat, amelyek ma nincsenek meg, vagy csak nagyon is szűk körre szorítkoznak, hogy utját egyengessék az utóbbiaknak.

Üdvözöljük a Csokonai kör derék választmányát, amely ime kezébe vette s gyorsan külföldre szándékozik vinni ezt a kérdést s kívánunk ósikerrel törekvéseinek!

A Csokonai kör választmánya tegnap du. 5 órakor a szokott érdeklődés mellett tartotta meg választmányi ülését. Ez volt az első ülés, amelyet a kör választmánya a ker. akad. palatájában, a kereskedő testület által szíves készséggel felajánlotta »Csokonai szoba« elnevezést nyert helyiségben tartott meg.

Az ülésen jelen voltak Széll Farkas elnöke alatt: Komlóssy Arthur alelnök, dr. Bakonyi főtitkár, dr. Benedek János titkár, dr. Bartha Béla, Puky Gyula, Márk Endre, K. Tóth Kálmán, dr. Szántó Sámuel, dr. Tüdös János, Szilágyi Károly, Kólcsey Sándor, Tóth Béla, Dicsőfi József, Hamar László. Kévsse 15 óra után foglalta el Széll Farkas az elnöki széket. Melegen üdvözölte a kör új helyiségében a vál. tagjait s a gyűlést megnyitottak nyilvánította.

Elsőnek a Telegdi László alapítványa s ezzel kapcsolatos színmű pályázat ügye került elintézés alá. A kör örömet fejezte ki a nagylelkű alapítvány felett; régebbi üléseiben a városi hatóság felkérésére annyira előkészítette az ügyet, hogy immár csupán a pályázati feltételek megállapítása van hátra. Hogy ezzel se készenek, 3 tagból álló bizottságot küldtek ki, amelybe Bakonyi, Bartha és Szilágyi Károlyt választották be. A bizottság elaboratúráját az elnökség a városi tanácshoz terjeszti s a pályázat kiírása csak a közös megállapodás után történik meg. Komlóssy Arthurnak szavaztak ezután köszönetet a Lilla gyűrűje s a Lilla rokonai által a Csokonai szoborra tett koszoru szalagja e két drága ereklje megszerzéseért.

Örömmel és köszönettel vették tudomásul a kereskedelmi és iparbank száz koronás ajándékát, a melylyel lehetővé tette hogy a kör e célra fentartott négyszáz koronájával együtt díszes emléktáblával jelöljék meg a Ludas Matyi szerzőjének, Farkas Mihálynak egykori lakóhelyét, a hol most a nevezett bank kétemeletes palotája áll. Az emléktáblát Tóth András jeles helybeli szobrászunk tervezi emlékművel, melyek egyike a Ludas Matyi első kiadásának czimlapját (Matyi hajtja a libákat) másika pedig a palota helyén állt ház kertjének lugását fogja ábrázolni, benne a borozgató Fazekassal és Csokonaival.

Hálával fogadta a kör azt a jelentést, hogy a nemrég elhunyt K. Tóth Antal és neje kétszáz forintot hagytak a Csokonai körnek. Özv. Tóth Antalné pár nap előtt halálosete alkalmából részvétíratot intéztek a gyászoló családhoz.

Dr. Benedek János titkár indítványozta hogy a választmány a maga munkáját megkönnyítendő felolvasásokat és összejöveteleket rendező külön albizottságot szervezzen. melyet a választmány tagjain kívül álló fiatalabb egyénekkel egészítsenek ki.

Komlóssy Arthur helyesli az indítványt.

Széll Farkas előadja a titkár indoklásának pólsául, hogy az előadások rendezésével eddig az elnökség volt megbízva, azonban ugy a novemberi mint az aprilisi ünnepélyes ülések táncszal vinnak összekötte, ez utóbbinak rendezésre pedig az elnökség természetesen nem vállalkozhatik arra fiatalabb emberek kilenek akik a közönséget oda vonzzák és ott tartásuk Ez volna a bizottság kiegészítésének célja s a kiegészített bizottság feladata. De ezenkívül a kör estélyeinek s a felolvasásokon kívül a zenei és előadási számok elenkité-

illetve az eddiginek tovább folytatása is szükséges, mert ez a része az előadások programjának teljesen bevált. Ajánlja tehát az indítvány elfogadását.

Az indítványt a választmány egyhangulag elfogadta s a bizottság tagjaiul Széll Farkas elnöke alatt Géresi Kálmán; Komlóssy Arthur, dr. Bakonyi Samu, dr. Benedek János, dr. Bartha Béla, dr. Márk Endre, dr. Kardos Albert dr. Szántó Sámuel választatnak meg, kik magukat a választmány többi tagjaival s fiatalabb erőkkkel fogják kiegészíteni.

Puky Gyula indítványára egy könyvtárszekerény beszerzését határozta el választmány s egyszersmind dr. Medve Kálmán és Szilágyi Károlyt úgy ennek beszerzésével mint a kör helyisége gazdai teendőnek ellátásával megbízatnak.

Dr. Bakonyi Samu az Évkönyv kiadását hozta szóba, amelyek az előttünk álló munkaidény egyik programpontjaul kell tekintenünk. A választmány elhatározta, hogy a titkárt mint a folyó működési ciklus alatt az Évkönyvet adja ki.

Széll Farkas indítványozza, hogy a Csokonai-kör vegye kezébe a debreczeni színművet száz éves jubileumának, mely a jövő évben fog bekövetkezni, az ügyet.

Tekintettel arra, hogy a kérdés előkészítést igényel, nem is mond többet, csak ajánlja indítványa elfogadását.

Komlóssy Arthur örömmel üdvözli az indítványt, de ő már tovább menve s indítványozta, küldetvén ki egy bizottság, mely a városi hatósággal egyetértőleg megállapítaná a részleteket és kijelölné a történet íróját is. A bizottság az indítványt elfogadja és az albizottságot Puky Gyula elnöke alatt Géresi Kálmán, dr. Bakonyi Samu, dr. Bartha Béla, K. Tóth Kálmán és Zoltai Lajos választmányi tagokból álló bizottságot küldtek ki, hogy a debreczeui színművet jövő évben beköszöntő száz éves jubileuma ügyében előkészítő lépéseket tegyenek s munkálatuk eredményéről a kör e célból egybehívott rendkívüli ülésén tegyenek jelentést.

Miután még tudomásul vették titkár ama jelentését, hogy ezentúl kedden és pénteken du. 3-6-ig hivatalos órák tartatnak a kör helyiségében, az ülés Széll Farkas elnök eltelésével véget ért.

TARKA-ELET.

A Szatyi bácsi jubileuma.

Szatyi bácsi még Mikes Kelemennél is jobban szereti a töltött káposztát, pedig a jó Kelemen csak szerette, mert kedves nénjéhez írott leveleiben gyakorta felemlgeté... Szatyi bácsi szereti a jó baráti kört is, valamintképpen nem húzódozik a Kelemen y Jankó sestakerti uborától sem, hanem a jubilaris ünnepeltetéseket, sima nyelvű hízlgő tömjénezést a kivált frakkos-lakkos pofákkal egyetemben utálja s teljesen át is engedi a valóságos belső és nem valóságos belső-külső királyi tanácsosoknak s más egyéb ily nagyfejű kegyelmes udvarosoknak...

Pedig most Szatyi bácsit majdnem hasonló sors fenyegette, mint valami jubilaris orgona mestert. Amik kedves mesterünket a éredek erejével megakartak jubilálni, mivelhogy harminczöt esztendő óta karajozgat a színművet hol foszló czapós, hol száraz kenyereből. Szatyi bácsi azonban neszét vévén a készülődő rakéti-parádénak, kijelentette:

— Ne komédiázatok! Harminczötév színműszekedés, — hát mi az?!... Ha legalább ötesztendővel több volna.

De Szatyi bácsi tervez s a színészi siera had végez. És ha már a hivatalos ünnepeltetés eszméjét elkellett is ejteniök, a ked-

ves mester annyiban még sem kerülhette el a jubileum nagy embereket sorsát, hogy karlsruai a tegnapi előadás alkalmával pompás nemzeti szín szalagos, borostyán koszorúval leptek meg. De határoztak még más meglepetést is a derék színész fiuk, hogy este a Szatyi bácsi tiszteletére a Kis Pipában ünnepi vacsorára gyűlnek össze, mert a mester délen és este ebbe a vendéglőbe szokott járni. És előadás után össze is gyűltek ott igen sokan, színészek és újságírók — megannyi szomjas torok — és várták, várták sokáig, de hiába Szatyi bácsit, mert Szatyi bácsi megludvan a reá váró újabb jubileumi megtiszteltetést, mint egy később jövő hírnök jelentette, a színház hátsó kapuján ki es baba osont s a jubileumi beszédetől, az ünnepléstől, a hálaadásoktól való feltében báberkoszorú, diszküldöttséget, vacsorát, mindent cserben hagyott . . .

És megtörtént, hogy Szatyi bácsi a színművészetnek első mestere harminczöt évi színeskedésének évfordulójára vacsorára nélt ki, éhen feküdt le, ép mint csak harminczöt évvel ezelőtt, mikor még igénytelen, ismeretlen, kövér, ches tagja volt Thália festett papíros erdőinek . . .

Paulus.

Színház.

A sabinnok érablása. A debreczeni színház kedvence Szathmáry Árpád tegnap ünnepelte harminczöt éves jubileumát színeskedésének. Bar nem nagy dobbal, reklámmal hívta a közönséget a jubileumi előadására sőt alig az utolsó percben tudta meg a hírlapokból s mégis eljött megtöltve a színházat s folyton megújuló tapsal jutalmazta színművészetünk kimagasló alakját Szathmáry Árpádot. Színe leptekor nemzeti színű szalagos báber koszorú ereszkedett le a színór padjáról s a közönség éljenez és tapsal közölt. Szathmáry egyik legjobb szerepében Rettegő Fridolinban nevetette agyon a közönséget. S a közönség tapsal elragad atában s kaczagott folyton kaczagott. Az előadás többi szereplői is hatása alatt voltak a közönség jövedve és Szathmáry Árpád művészetének és fellekesedve igyekezett minden tagja melóan betölteni a szerepkört és így az előadást különöve is tették. Fenyvesi Banyai tanárja Püspök Marosánja igen sikerült alakítások voltak. Pompásan egészítették ki a kitünő előadást Halmy Margit, Szabó Irma, Vidor Dezső és F. Csiga háza z y. Etel művészi játékkal.

L. Antique.

Ujdonságok.

* Kalman napja. A Kálmánok neve napja már nagyon is bresk a vén asszonyok nyarára, de mivel, hogy Kálmán napra az új bor is rendesen kiforr, azért nincsen is a Kálmánok ellen senkinek panaszos szava. Sőt itt nálunk Debreczenben nagyon is a Szent Heverdel napok közé van sorozva a Kálmánok nevenapja, különösen mert hogy itt nagyon sok vig, eleven fiatal Kálmán van. Csak kezdjük a Nagy Kálmánokkal dr. Nagy Kálmán az ügyvéd, dr. Nagy Kálmán (nánási) az orvos, kis Nagy Kálmán a legsnajdigabb törvényszéki jegyző természetesen Bernáth Kálmánal együtt; Körössy Kálmán Wessprém y Kálmán, Kollenhayer Kálmán Dalmi Kálmán, kik mind ma fogadtak a jó barátokat. Nemes Kálmán ügyvédnél és Szabó Kálmánoknál, Géressy Kálmánal valamint dr. Medve Kálmánal szinte szamosan tisztelegtek a város előkelőségei közül. David háza z y Kálmán Hava s Kálmán s a hires tizes

asztaltársaság tagjai pedig már tegnap este megkezdtek a Kálmánkodást a Kis Pipában, mely szíve vigán s kedélyesen folyt le a jó bor s izletes magyar ételek mellett. Számos és vig Kálmán napokat kívánunk tehát mi is annak is, aki tőlünk ugyan távol van, de asit talán harag nélkül a legelső helyen kellett volna említeni dr. Thaly Kálmán debreczeni országos képviselőnek, akit is a magyarok Istene a többi Kálmánokkal együtt sokáig éltesen — kívánjuk!

* Szobrot Nagy Szalontán Bocskaynak czimen egy érdekes czikkeeskét vettünk át a Nagyvárad-ból. A czikk írója Rozvány György n. szalontai földbirtokos ügyvéd, ismert történetíró, az Arany János volt belső barátja, e czikkben azt ajánlja, hogy a hajduk azon eredeti szobor ötvényről, melyet a király a Bocskai emlékére állíttat, másolatokat vásároljanak majd állítsanak fel így kisebb költséggel községeikben. Hát eszmének szép, nagyon szép és eredeti eszme ez, de mi mégis csak ama rég hangoztatott igazságunk mellett, maradunk, hogy a gazdag hajduság ne gipsz figurákkal hódoljon nagy fejedelme emlékének, hanem e szétfevőrelt költségeket összerakva állíttson végre valahára méltó nagy érczemléket a hajdukerület régi székhelyén a prot-stáns vitének. A hajdumegyei Bocskay szobor bizottság tagjaira pedig szegyen, hogy így elaludni hagyják ezt az ügyet.

* Hermann Ottó nálunk Hazánk országos híri tudósa a függetenségi párt egyik legkiválóbb alakja időzik városunk falai között. Tanulmányozni a magyar pásztor életét a természet után s annak hü képét leírni s visszaadni az úrkornak jött mihozzánk Hermann Ottó A Bika szálloda 14 számú szobájában szállott és ma ismerőseit látogatta meg. Szentkirályi üzletében egy az 1896-iki országos kiállításon szerepelt Debreczeni csikós karikás tünt fel neki és azt meg is vette. Meglátogatta Bessenyei Széll Farkast a kir. tabla tanácselnöke és a Csokonai kör elnökét és vele hosszan beszélgetett a magyar néprajz, népszokások, népelet és annak történelmébe tartozó dolgokról, különösen érdeklődött a hortobágyi fiaztató lyuk (kutricza) iránt, melynek nevé néhány héttel ezelőtt levelben is kérdezte tőle, Mint értesülünk hosszasan fog tartózkodni a Hortobágyon ugy-szinte Kaban, hova a napokban utazik.

* A keresk. akademia esti szaktanfolyamára az idén a szép számmal jelentkezett eddigi hallgatók közt ismét van több nő. — Vajjon ha Mátyás Szigeten tarthatnak főn alandóan külön női keresk. tanfolyamot már évek sorát, Debreczenben nem szükségünk ilyen? Avagy a családban, saját háztartásában nem értékesíthet minden nő olyan szakismereteket, melyeket a magyar levelezésből, kerek szaktan s könyvtárból nyerne? Mert bizony oly órák látogatására ferfiakkal együtt csak oly nő válnakozik, akik nem elfogultak a kor előítéletével szembe szállani, ho ott külön nappali tanfolyamot nálunk is sokan végzzenek.

* Időgrázó jelenet a Kossuth utcán. A Kossuth utcán, a főkapitányság előtt három gyermek saját könnyelmű játszi kedvnek najdnem áldozata lett, a mennyiben egy ama baktató kocsi előtt nem hogy átsiettek volna, de lassu léptekkel haladnak el az első gyerek ép a lovak előtt bukott el s a másik kettő az előtte fekvőn keresztül bukott a lovak elé. A megijedt lovak szerencsere átugrottak a gyermek tönkéleget s az üres kocsi szintén mi kárt se tett bennök. A gyermekeke bevitték a komáromi házba, hol

Dr. Szöllősy ezredorvos ki véletlenül jelen volt, megvizsgálta a gyerekeket. Az ijedségtől szepegő gyermekeket sértetlen állapotban adták át a megijedt szülőknök.

* Párbaj egy riport miatt. Fenyves László — az »Egyetértés« belső munkatársa és Adler Elemér a hazai bankfőtitkár vasárnap déltán kárdpároajt vívtak a Fodor Károly-fele vívóteremben, mely Adler megszobesülésével végződött. A párbaj oka Fenyves Lászlónak egy »Egyetértés«-ben megjelent közleménye volt, melyből kifolyólag Adler Elemér és fivére Rezső mindkető Fenyves Lászlót provokálta. Sors-huzás utján Adler Elemér verkedett meg Fenyvessel.

* Egyházkerületi tanügyi bizottsági ülés. A tisztán uli év. ref. egyházkerület tanügyi bizottsága — mint értesülünk — Kis Aron ev. ref. püspök és Gróf Degefeld József egyházkerületi főgondnok elnök leté alatt f. hó 14-én déltán 4 órakor a kollégium kis tanács termében ülést tart — melyen a f. hó 26-án kezdetét veendő özi egyházkerületi közgyűlés elő kerüendő nagyfontosságú ügyeket veszi tárgyalás alá.

* Kereskedősegédek mozgalma. A fővárosban alkalmazott kereskedősegédek közül mintegy 400-an az Andrássy ut 39 sz. nagyteremben Richthart József és Kugler Gyula elnöklete alatt gyűlést tartottak. A rendőrséget Naszády Béla fogalmazó képviselte. Kugler kifejtette a vasárnapi teljes munkaszünet érdekében indított mozgalom jogosultságát és azután áttért a kereskedősegédek bajaira; sok a panasz a felmondási idő miatt és sürgetni kell a tanoncz ügy rendezését is. Szólt azután az egyesületi jogerőrol, de a katóság képviselője megakadályozta abban. Vankó Károly azy általános választói jogot sürgette, és felhívta a jelenlevőket, hogy szocialista kereskedőkhöz csatlakozzanak. Reichmann József és Singer Vilmos felszólalása után kimondták, hogy csatlakoznak a szept. 19-iki nepgyűlés határozatahoz.

* A Jog és pénzügyi bizottság ülés. Debreczen város jog és pénzügyi bizottsága holnap, esütörtökön déltán ülést tart a város-háza nagy tanácstermében. Vecsey Imre tanácsnok elnöklete alatt. A bizottsági ülésen a novemberi közgyűlésre szánt ügyek kerülnek tárgyalás alá.

* Egy vasuti munkás halála. — Saját vigyázatlanságának áldozata lett Szolnokon Dett Ferenc gépgyári munkás, ki egy teherkocsi alá kerülvén, s derakát a fejisméretlenségig összemorzsolta. Ma nagy részvéttel temetik.

* Pályázat népszínműre. A budapesti népszínház bizottság pályázatot hirdet népszínműre a következő feltételek mellett: 1., Kíván a bizottság a magyar népeletről vagy a magyar történeletről vett, egész estét betöltő eredeti népszínművet, amelyet még sehol elő nem adtak, sem nyomtatásban sehol meg nem jelent. Történeti tárgy darabok elsőbbségben részesülnek. 2., Jutalma 100 drb 10 frankos arany, amely összeget a jutalomra érdemesített drb szerzőjének a pályázat eldöntése után azonnal ki fognak fizetni. 3., Pályázati határidő 1898. évi május 1-ének déli 12 órája. 4. A jutalmazandó mű előadásának a joga Budapestön kizárólag a népszínházra illeti, az emez intézetnél szokásos irói százalék mellett, kikötve, hogy a népszínházban való előadása előtt sehol színpadra nem szabad. A mű kinyomatásának és a vidéki színpadon való előadásának a joga a szerzőre marad. 5. A népszínházi bizottság fenntartja magának a jogot, hogy a pályadíjat csak abban az esetben adja ki, — ha akar irodalmi, akár színpadi értékkel bíró darabot talál a pályázók között. 6. A szerző nevet és lakását tartalmazó jelzés levéllel ellátott pályaműveket tisztán, olvashatóan, idegen kezzel kell iratni, bekötetni, lapzámmal ellátni s így küldeni be a bizott-

ság jegyzőjéhez R é n y i Dezső tanácsjegyzőhöz (régí városháza I. em. 22.) 7. A bíráló bizottságot a népszínházi bizottság állítja össze s a tagjai névsorát előzetesen közlést teszi. 8. Az el nem fogadott darabok kéziratát nem adják vissza, hanem a föl nem bontott jellegű levélkével együtt megfogják semmisíteni.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Asztalos Károly pintérségének szemrehányást tett a nagyanyja. Az ifju ezt annyira szívére vette, hogy öngyilkosságot akart elkövetni. Tegnap este előbb mulatott s mikor mámorosan hazatért, egy borotvával végigvágott a hasán. A vér és fájdalom gyorsan kijáratotta és megháta tetet. Mindazonáltal az esetről értesített rendőrség felügyelete alá vette a kesergő ifju.

* **Az építő iparosok téli tanfolyama** a budapesti m. kir. állami ipariskolában (Budapest, VIII. ker. Nepszínház-utca 8. sz.) ebben az iskolai évben is november 2-án nyílik má. A beiratás okt. 15-től október 30-ig tart. Vidékiek levélben is jelentkezhetnek. A beiratási díj 2 frt, a tandíj 10 frt; szertári biztosíték 2 frt. A tanfolyam 4 téli félévre terjed, évenként november 2-től márczius végéig tart. Tanulókul felvételnek a 15. évet betöltött irni, olvasni és számolni tudó közműves, kőfaragó és ácssegédek, valamint a 15. életévet betöltött, irni, olvasni és számolni tudó közműves-kőfaragó- és ácssegédek, akik legalább egy évet töltöttek már gyakorlatban. A beiratásnál előmutatandó irományok: 1. az illetékes közigazgatási hatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvány 2. a végzett iskolai osztályokról szóló iskolai-bizonyítványok, 3. munkakönyv, vagy az illetékes elsőfokú iparhatóság által hitelesített munkabizonyítvány. 4. városi községi, vagy körörségi által kiállított hivatalos orvosi bizonyítvány és himnológiai bizonyítvány.

* **A Dobieczy Sándor gyászja.** Mint részvétellel értesülünk, D o b i e c z k y Sándort, a debreczeni üzletvezetőség jeles főnökét, mely gyász sújtotta családjával együtt. Apósa csegezi Csegezy Ferencz elhunyt. A temetés nagy részvét mellett f. hó 11-én történt meg. — A halálesetről a család a következők gyászjelentést adta ki: Alulírottak a szív legmélyebb fájdalommal jelentik, hogy felejtethetetlen jó férj, szerető edes apa és após, érzetlen rokon és barát csegezi C s e g e z y Ferencz életének 82-ik évében 1897. évi október 8-án este 9 órakor megszuant élni. Egy taradhatatlan, éber tevékenység, szeretet s közbecsülésben eltöltött hosszas élet szála szakított el a halál könyörtelen keze által. Övéinek legönfeláldozóbb szeretete, a legmondosabb ápolás s a romboló korral szemben oly tehetetlen tudomány sem mentheték meg a mindnyájunknak drága életét, mely a hervadó természettel merült alá a végtelenség ama setőc éjébe, melynek soha sem virad reggele. Hült teteme 1897. évi október 11-én d. u. 2 órakor fog a családi sírkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Béke poraiban! Áldás emlékezetén. Bagyon, 1897. okt. 10. Gyarmathy Borhára, mint neje. Csegezy Ida, férjzett Dobieczy Sándorné; Csegezy Gyula s neje Friedenleibi Fritz Aranka, gyermekei. Csegeházy Mihály, kir. táblai bíró s neje Albert Ilka. Csegezy Ilka, férj. Fülöp Elek. Csegezy Gábor s neje Gál Ilka, mint unoka testvérei.

* **Leves által leforrázva** halt meg Kabán B a g i Róza asszony egy éves leánykaja Vilma aki midőn a tal forró levest az asztalra helyezte a nagyanyja, ott ödöngött az asztal körül gyűgyögve játszadozva. A leveses tála a leves forróságától szétrepedt és elvált és l e f o r r á z t a a s z e g é n y gyermekeket.

* **Kísértet a templomban.** Az elmúlt het folyamán egyre-másra beszéltek Kassán, hogy kísértet jár a nagytemplomban. Persze erről csak azoknak volt tudomásuk akiknek utja késő éjszakákon vezetett a székesegyház közelébe. Ezek borsódzó háttal és égnak meredő hajjal hallottak sajátságos hangokat a templom belsejében. Tisztán kivehető orgona hangokat, melyek kétségtelenné tették adolgot, hogy a templomban kísértetekjár-

nak, akik éjfélkörül a kóruson muzsikálnak. Élő ember nem egy hallott éjféltájt a templomba orgonázni. Vagy elhunyt papok szellemei tartanak éjjelenként misét, vagy pedig valami nyugtalan kántor lelke kísért, aki ele e foyama alatt rosz orgona játékaival kínozza meg a hiveket, avagy pedig holmi vidgallamu kerin-gőkkel szentségtelenítette meg a halottas miséket, s a ki most vadonat új orgonán akarja jövátenni bünös cselekményeit. Eskü-döztek egre földre, hogy az nem lehet mas-képpen; sokan el is hitték, mások fejeiket csóválták. Voltak olyanok is, akik a dolgról meg akartak győződni, — s ezek is borzadályllyal tapasztalták, hogy csakugyan úgy van a dolog s hogy a sok fuvlózó, nyikkantó és dörgő hang csak az orgonától ered. — De mint minden csodálatos dolog, úgy ez is végre magyarázatát lel s pedig e napokban, midőn az orgona szakszerűen és veglezesen át lett véve. Ekkor ugyanis kitudódott, hogy az orgonát, amely jőformán el volt már hangolva, nehogy a dolog annyira feltűnjék, több éjjelen át stimmeltek, s hogy minden akadály és kifogas nélkül át lehessen adni az e célra kirendelt komissiónak. A köznép nem hiszi el ugyan ezt a mesét s apáról fiura fog szállani azon meggyőződés, hogy valamikor orgonaszó mellett mulattak a kísértetek a kassai székes-egyházban.

* **Horvát művészek egyesülése.** A horvát művészek érdekeik megóvása céljából egyesületet alakítottak, melynek alapszabályait akormány már megerősítette.

* **Gerlóczy lemondása.** Gerlóczy Károly bpesti alpolgármester nov. 6-án megváltik állásától.

* **A legkedélyesebb Kálmán nap.** Mert ahol annyi Kálmán van, mint Debreczenben, itt már osztályozni is lehet a Kálmán napokat. Szükségtelenek tartjuk kijelenteni, hogy a debreczeni Kálmánok mind kedélyesek és vendégszeretők, de a legkedélyesebb Kálmán nap mégis doktor-nánási Nagy Kálmánna a kis orvosnál folyt le. Miért? Mert itt a gazda Kálmánon kívül ma d. e. még nemesak hogy három más fiatal s nőtelen Kálmán jött össze, névszerint: Nagy Kálmán és Bernát Kálmán tvszéki jegyzők s Szabó Kálmán városi jegyző, hanem itten jelen volt Debreczen Kerekes Sámuelje, dr. Benedek Jancsi is, ki Kálmánra, sármányra, karmányra, armányra, balványra és több más ily erős alványra rimet gyárva humoros es verses pattingó közszóntóval köszöntötte az ünnepeit kis kövér doktort, kit székegyföldtisztelője valódi ébenfa fuvlával is meglepett. A hangulat után itelve különben itt a Kálmánnap valószínűleg holnap is fog tartani.

* **Halálozás.** Vattuk a következő gyászjelentést Keresztényi Imre és gyermekei: Zoltán, Géza és Izabella, Aszalói Kecskés Dezső és öz. Mózser Adófné, Aszalói Kecskés Erzsébet, valamint az összes rokonság nevében fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb feleség, gyöngéden szerető anya és jó testvér Keresztényi Imrené született Aszalói Kecskés Irénnek élete 40-ik, hazasságának 19-ik évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után f. hó 12-én reggel 3/9 órakor hosszas és súlyos szenvedés után történt halálát A boldogult hült tetemei f. hó 14-én délután 3 órakor fognak a Nap-utca 2520. sz. háztól z. róm. kath. egyház szertartásai szerint a Szent-Anna-utcai sírkertben levő családi sírkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise-áldozat pedig f. hó 15. renggeli 9 órakor fog az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességetekre rokonait, ismerőseit bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1897 október 12. Az örök világozság fényeskedjék neki!

* **Életmentő honvédszázados kintűtetése.** A király elrendelte, hogy S c h u s z t e r Alfréd szatmári 12. honvéd-gyalogezredbeli századosnak élete veszélyeztetése mellett 4 alarendeltje

es egy fiu életének a vízbe fulás halálától eszközölt megmentése elismerésül a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék.

* **Nyilvános köszönet.** A Debreczeni izr. hitsorsosok által boldogult főrabbijuk végtisztességéhez rendelt külön vonat költség maradványából fenmaradt 32 frt 50 krt. Rosenberg Adolf ur hozzáam azon célból küldte el hogy azt az özv. Rabbina asszonynak adjam át. Ezt teljesítve hitköz-égünk nevében köszönetemet nyilvánítom Fräukl Mayer hitk. önök.

x **Dréher-féle udvarkert éttermében színház után választékos friss vacsora.**

A kir. tanfelügyelő programja.

Debreczen, okt. 13.

C s á n k y Viktor kir. tanfelügyelő a következő előszóval előadott jelentéssel mutatkozott be tegnapi előtt a megyei közg. bizottságnak:

Tekintetes közigazgatási bizottság!

Midőn elő-zör van szerencsém miniszterem bizalmából mint a közoktatási államhatalom képviselője, a tanügyi közigazgatás egyik hatósága a tekintetes közigazgatási bizottság előadójakép helyemet elloglanni: engedtes-ék meg nekem ha néhány szóval is, hogy irányelvemet a melyeket követendő működésemmel magam előtt óhajtok tartani a tek. közigazgatási bizottsággal megismertessem.

Feladalom és kötelességem I. K ö z i g a z g a t á s i I I . F e l ü g y e l e t i e s f ő f e l ü g y e l e t i e s e b b ö k i f o l y ó l a g I I I . S z e r v e z é s i r e s z r e o s z l i k .

I. Közigazgatási tevékenységem irányát, határát a közigazgatási bizottsági törvény 8. 19 és 23 §§-ai közelebbről annak 30—32 szakaszai és az erre vonatkozó miniszteri utasítások szabják meg. Ez alapon a közigazgatási bizottság intézkedik általában az iránt hogy a közoktatási kormányrendeletci a kir. tanfelügyelőnek intézkedései a hatóságok által végrehajthatassanak. Az exekutív hatalom tehát eminenter a bizottságok határozatába fektet-veik le.

Lehetetlen itt rá nem mutatnom arra tek. közg. biz., hogy törvényeinek a közoktatási közigazgatást az által, hogy direkté az autonómikus megyei testből kizárják helyrethet len hibát követtek el, mert a közigazgatási biz. sehogys helyettesíthetik azt az agilis részvételt a közigazgatásban, a mi kétségetlenül eléretett volna az által, ha a kir. tanfelügyelő a megyei törvényhatósági testbe mint ö n a l l ó , de ennek felelős szerve beillesztetik.

Alkotmányos államban a közigazgatás az állam cselekvésének a szervezete. Hogyan cselekedhetik az a közoktatásiügyi kormányzati hatalmi ág, ha kerületi képviselője az önkormányzati testület által ellenőrzött törvényhatósági szervezettől távol áll.

Ma a jó igyekezet egy felől, másfelől a jó akarat, mely a kulturális törekvések iránt mutatkozik mindenütt, nyújtja első sorban a támaszt, gyámolt tanügyünk még mindig erőltlen, gyenge testéhez. A törvényhatóságok érzik, sőt tudják, hogy kultura forrása mindennek, a miben csak haladás lehetséges tehát forrása szellemi és anyagi haladásunknak hogy elég iskola soha sincs. De tudják, azt is, hogy a közoktatás ügy legelőbb helyi és autonómikus, tehát községi és megyei érdek s csak azután lesz a partikuláris érdekek felett állami nemzeti érdekké.

Hisz-n, hogy a közeljövő helyesen fogja megoldani e kérdést is azok a lépések, melyek felénk közelednek, valószínűleg elhatározó befolyással lesznek közoktatásunk egységes és nemzeti irányban való megalkotására. Hazánk közigazgatási szervezete s abban a kötelező közoktatási kérdés — nem kételkedem — helyes megoldási formában fog befooglalni, abba beillesztetni.

II. A tanfelügyelő a népoktatási összes tanintézetek irányában gyakorolja a felügyeletet, illetőleg a felekezeti iskolák felett a főfelügyeletet.

A mi a községi, segélyezett és állami intézeteket illeti, belevéve a polgári és elemi iskolákat is, irányelvem az: épségben meg-hagyni a felügyelő bizottságok, iskolaszékek, goudnokságok jogkörét, a lehető legnagyobb szabadságot engedve az iránt, hogy a különben is törvények és szabályokba foglalt hatósági ügykörüket gyakorolhassák, de sőt kötelességemnek ismerem, működésük elől, minden lehető akadályt elhárítani. Azonban a mint legteljesebb betartását ígértem annak, hogy hatósági működésüket érinteni nem fogom ugyanakkor kiemelem, hogy a felügyelet és ellenőrzés teljesített a működésére vonatkozó törvények értelmében teljesíteni kívánom.

A tanfelügyelet feladata tehát a felügyelet vagy ellenőrzés. E terén az óvatos és gondos, de szigorú megfigyelés lesz feladatam, hogy sem a tanügy, sem annak munkásai: a tanítók működésükben ne akadályoztassanak, jogos igényeik kiegyesítését nyernek.

Az intézetek erkölcsi életének a tanári és tanítói kar működésének szigorú, de méltányos ellenőrzése, eljárásuk kivánok lenni, ezt kívánja első sorban a törvény és utasításom, de ugyanekkor felelősségem is. A mint védője és barátja óhajtok lenni ez érdemkarnak, s ha vonzalmukkal, baráti indulatukkal megtisztelnék azt megbecsülni fogom mindenkor, de azon is rajta leszek, hogy intézményeink belső élete, a tanári, tanítói kar működése példányszerű tiszta legyen. Erre szívesen törekedni fogok, Kalmár szellemet iskola épületben megtűrni nem tudnék, azt kérihetetlenül távol tartani egyik fő törekvésem. Mert Eötvös József szavai szerint: "Tartós jövője épületet a melyen egy nemzet tanúgye, csak erkölcsi alapokon és tiszta kezekkel lehet felépíteni."

III. Az iskolaszervezés kérdése szorosán egybefügg a felügyelet és ellenőrzés kérdésével, a mennyiben ennek folyamánya. Ez en programom e tekintetben rövid: **J ó i s k o l a** Ebben benne van az egész követendő irányom.

Mindenkor tiszteletben tartom a felekezeti önfenntartásukból folyó jogait, mert a felekezeti iskolák is lehetnek jó iskolák; közvetíthetik s e szep tankerületben közvetítik is a nemzeti nevelést. S azon újabb labra kapott véleményem, hogy csak az állami iskolák jók, csak úgy odavetve, semmivel sem látom igazolva. De sőt nyíltan kimondom, hogy én gyakorlati szempontból a közös iskolák felállítását, — a hol csak eíherülhet — melőzni kívánom. Ily iskolák létesítése a felekezetek részéről legtöbbször csak a könnyelmű kibujni akarás a felelőség és teher viselése alul, amikor pedig újabb törvényeink lehetőséget adnak államsegély mellett az iskolák fejlesztésére a nélkül, hogy ez által az iskolák kormányzatát, jellegét a felekezetek maguktól könnyelműen eltaszítani kényserül-nének.

A vallás-erkölcsös irányú nevelést tartván egyedül helyesnek, ápolni fogom ez irányt. Ily irányú nevelés nélkül iskolát nem képzelhetek, az állam ily irányú nevelés nélkül saját létének és fennállásának alapjait gyengítené, már Plutarch is inkább hiszi lehetségesnek egy város alapítását alap nélkül, mint államot vallás nélkül. Ki csafolná meg Felméryt, hogy a népiskola ma oly hely, mely Isten szeretete mellett a hazafias érzetre serkent és tanít.

Ez irányeszmék vezetnek, irányítják működésüket. Kérem e cél megvalósításához első sorban az általam már idejövetelem előtt nagyrabecsült tanítótestület közreműködését, kérem ez ünnepélyes alkalomból: folytassák terhes, de minden feladat között a legjobb feladatot, h a l a d j a n a k t o v á b b r a is a n e m z e t i á l l a m k i é p i t é s é n e k d i c s ő m u n k á j á n e l ő r o. Igazán munda Jules Simon is: "azon nép, melynek legjobb iskolái vannak a legelső nép, ha nem az megma, a z z a l e s z h o l n a p." — E nagy és nemes

munkában tartanak engem egyik szerény tár-suknak, a ki az öök érdeket a tölem telhető minden eszközzel mindenkor megvédeni, józan utmutatást, segítséget adni mindenkor örömmel es kész szívvvel kötelességemnek ismerem.

Kérem bizalmát az iskola fentartó egy-házi hatóságoknak. A végrehajtó hatalmat gyakorló központi megyei és járási tisztviselő karnak; nélkülük legfontosabb és legnehezebb kötelességeimet, melyek a tanügy elébe tor-nyosuló akadályok elhárításában állanak, nem teljesíthetném, sikeresen nem működhetném.

Kérem jóakaratu támogatását a tekintetes közigazgatási bizottságnak, melynek áll-lasomnál fogva tagja vagyok, tehát a mely-lyel legtöbbször lesz szerencsém érintkezni. Minden lépésem, minden törekvésem, mely a tanügy javítására irányul, tiszta forrásból fakad, ha néha gyarlóságom s erőm elégtelen-sége miatt csak fogvatekos sikert mutathatok fel, enyhébben ítéljen meg, bölcsességével s erejével jöjjön segítségemre.

Különös suijt fektetek bizottságunk elnökének, nagyérdemű főispánunk jóindulatu támogatására, hogy közigazgatási, de különö-sen iskolaszervezési munkámban engem, ki e tankerület viszonyait nem ismerve, gyakori felvilágosítására, ugy az egyházi mint a tan-iránti köztudományos szertetére, támaszára vagyok utálva: jóakaratu tanácsát hosszas közigazgatási szolgálatában szerzett becses tapasztalatait velem közölni s nekem a helyes és célhoz vezető utat megmutatni s a hol kell, törvényadta jogát is érvényesíteni mel-tóztatásék.

Különös suijt helyezek erre, mert disz-harmónikus intézkedéseket tenni nem szándé-kozom, mert ezzel egyedül féltve őrzött kin-csínkek: megynék tanügyének ártanának, ami pedig célunk nem lehet.

Adja Isten, hogy munkánk áldásos legyen, melyhez a tekintetes közigazgatási bizottság támogatását újra kérem.

Csánky Viktor,
kir. tanfelügyelő.

Vilmos császár, a román királyné, ő fel-sége, a tiz szobor és a Typographia.

Debreczen okt. 13.

Jelenik meg Magyarországon egy lap, melynek a címe: Typographia. A Typographia szaklap lenne, a nyomdászok szaklapja. Azok-nak érdekeit kellene képviselnie s azoknak az érdekeit kellene előmozdítani. De mit tesz a Typographia? Mit tapasztalunk? Hétről-hétre — mert hetenkint jelenik meg — tele van szennyes aljas közleményekkel, tamad-va a legdurvábban s kíméletlenül saját fenntartóit, előfizetőit, a nyomdászokat.

Durván neki ment azoknak, kik kenyér-keresetből, azért, hogy magukat és családjó-kat eltartassák, ha esetleg olyan helyen fog-lalt el állást, melyet egy szaktársuk, kit talán szociális érzelmeiért vagy más okok miatt a munkaadó elbocsát, elhagyott; s mert az merészkedett ennek állását legutóbb be-tölteni.

Nevezett lap, mely a szociálistmust ter-jeszti a nyomdászok közt, nem pedig azok érdekeit képviseli, az utóbbi időben arra a hallatlan s valóban gaz merenyletre veteme-dett, hogy föltek koronás személyeket támad meg. Mult heti lapjaiban a tisztességes hang-ból következő, kanász módjára nekíront a magyar nemzet s szeretett királyunk nemes vendégének, Vilmos német császárnak, el-mondva azt mindennek, csak jónak nem.

A Typographia azonban ezzel sem elé-gedett meg, s ugy látszik, azt sem tudja, hogy egy nővel szemben — pláne, ha az egy koronás főnek a neje — némi tisztelettel is tartozik viselkedni.

A másik vendégünket, a nemes költői lelkű Erzsébet román király-nét is megsérti, sőt a magyar tudomá-nyos akadémiát is.

E hó 1-én megjelent számában a "levelezés rovat"-ban ezt írja:

Az olahországi Hazafi Vrai Janosnak

vetélytársa Carmen Sylva a vad poetaság terén elért eredményekért a budapesti egyetem által doktorrá választatik. Nem jobb volna diszbábaasszonnyá választani?

Hallatlan gaszág, mondhatjuk orozatlan-ság ettől a laptól, hogy ilyesmire is veteme-dik. Bizonyára az, ki a fentebbi sorokat írta, nem igen olvasott Carmen Sylvától sem-mit, de mástól sem, s fogalma sincs a költé-szetről s így butaságában tételezhető csak fel, hogy a költő királynéről azt írja, hogy: »a vad poetaság terén elért eredmé-nyekért...«

Bizony helyesebben cselekednek az illető közlemények írója, meg a többi szerkesztőségi tagok is, ha tisztességes hangon írának s valóban a nyomdászok érdekeit képviselnék, nem pedig ilyen szemenszedett durva közle-ményekkel töltik meg lapjaikat.

Legutóbbi száma német kiadása pedig királyunknak megy neki a tiz szobor tervéért s azon dicső hazafiak emlékének, a kiket ő felsége is érczben talált megörökítődnének s akik egyenesen a magyar nemzet imadásának tárgyai.

Elővezi a Guttenberg cz. szennyírat Hunyady Janost es Zrinyi Miklóst szolgálhad-nak s más efféle címekkel, egyenesen hon-árulás számba menő kifejezésekkel illeti vala-mennyi megörökítendőt s mindazokat, akik őket tisztelik.

Külföldben a közleményt a legmelegebben ajánljuk a kir. ügyesség figyelmébe s hisz-szük is, hogy ilyen gaszágokat nem hagy meg-torolatlanul.

Tudomásunk szerint néhányszor már be-perelték ezt a lapot, el is ítélték egy-egy cikkíróját, ideje volna még jobban a körmére koppintani!

KÖZGAZDASÁG

Ingtalanok forgalma.

A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osz-tályánál.

1. Vadász Emil eladja 12 hold 1010 □ öl matorsági földjét Berozáit Emil és neje Sóvágó Erzsébetnek 3347 frt 28 krért.

2. Zatorszky István és neje Drotiez Ma-tild eladják a Debreczeni 1639 és 7159 sz. tjkvben felvett ondódi földjüket Csiga Mihály és neje Szabó Borbálanak 4000 frtéért.

3. Tóth Ferencz és neje Julianna eladja a debreczeni 1313 sz. tjkvben felvett 3084 sor számú háznak öt illettő 18 részét Nagy János-nak 200 frtéért.

4. Fejér Ferencz és neje Fényes Amália eladják a debr. 6445 sz. tjkvben felvett 706 sorsz. házasekület Liptai Ferencznek 2800 frtéért.

5. Özv Molnár Jánosné Kádár Julia el-adja a debr 745F sz. tjkvben felvett 199 sz. házastelkét Pató Mátyás és neje Szucs Zsuzsánnának 1000 frtéért.

6. Ifj Sarkadi István és társai eladják a Debreczen p. Bánki 109 sz. tjkvben 204 205 és 206 sorsz. a. felvett kaszállónak őket illettő felét Veres Mihály és neje Szabó Sára-nak 800 frtéért.

7. Gebei József és társai tulajdonát ké-pező 512 sorszámú házat megveszi Özv Szucs Andrásné Varga Zsuzsánná 2600 frtéért.

8. Németi János és neje Saskó Erzsébet eladják 3269 sorszámú házukat Kovács Ist-vánnak 2400 frtéért.

9. Nanási József m. pércsi tanító meg-veszi Balogh István és neje Csongrádi Zsuzsán-na 3299 sorszámú házat 1000 frtéért.

10. Csonka Terézia Ganovszky Lajosné, Csonka József Stekly Adolfné, Csonka Julianna és Csonka Karolina Szaby Zsigmondné tőzcsos kerti földjüket megveszik Debreczeni Sándor és neje Csige Sara 499 frt. 62 krért.

11. A debreczeni első takarékpénztár eladja 3 hold 190 □ öl területű ondódi föld-jét Gál András és neje Barcza Zsuzsánnának 600 frtéért.

12. Halász István és neje Hüse Zsuzsán-na megveszik Danyi János 2 hold 250 □ öl területű ondódi földnek öt illettő felelészét 357 frtéért.

A gyümölcs leszedése.

— A Debreczen eredeti közleménye. —

A gyümölcs jóságára és eltarthatóságára kiváló befolyással van a leszedési idő kellő megválasztása s ez okból a következő tapasztalati adatokat közöljük.

A körtét különösen abban az esetben, ha körtefára van nemesítve addig nem szabad a fán hagyni míg megéri; egy héttel az érés előtt kell leszedni, hogy a teljes érést a pinczében vagy kamarában fejezze be. A szeptember októberben érő körtéket nem egyszerre kell leszedni, a minthogy nem is egyszerre érnek, de 8—9 napi időközökben pl. háromszorra felosztva, mert ezáltal eltarthatóságuk jelentősen emelkedik. A későn érő fajtákat le kell szedni, mielőtt leveleik az őszi színváltozást mutatják. Ha a körte tulokáig marad a fán, akkor gyakran az utánérés nem következik be, kemény marad míg csak rothadni nem kezd. A téli körtét október második felében okvetlenül le kell szedni.

A legtöbb körtefajta sokkalta finomabb ízű, ha érés előtt szedették le a faról s a kamarában érik be. A szedés idejét megismerjük 1. a lehulló férges körték érési fokáról, 2. a szinezésről s arról, hogy az agról könnyen leválaszthatók, ez esetben a körte leszedendő és vékony rétegben kiterítve, fagymentes helyre rakandó.

A szedést általában száraz időben kell eszközölni minden egyes körtét selyem papírra kell burkolni s úgy eltenni, de sőt finomabb körték alá a polcra vatta is rakandó, különben a nyomástól fontot kap. A hideg szobában elrakott körte soha sem lesz olyan olvadó husu és leves, mint a melegebb szobában eltartott. Igaz, hogy a 15—18 C. hőmérsékletű szobába elrakott körte kissé ranczos lesz, de anná izletesebb.

Egészen így kell eljárni az almával is, ez azonban koránt sem olyan kényes, mint a körte.

Kajszinbarackot, cseresznyét, epret, málnát és köszmét csak teljesen érett állapotban szabad szedni.

Az őszi barackot 3—4 nappal az érés előtt kell szedni, különben lisztes, kásás lesz s így kevesebbet ér. Az érés bekövetkezését a gyümölcs illatáról, színének sárgulásáról, bőrének átlátszóságáról és arról lehet megismerni, hogy könnyen elválk szárától.

A szilvát kevéssel a teljes érés előtt kell szedni. Ha korábban szedjük, a szár körül megránczosodik, de ilyen állapotban jóval tartósabb, némely szilva kitűnően eltartható ha agastól együtt szedjük le s így állítjuk a gyümölcskamrába.

Budapesti gabonatözsde.

okt. 12

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg
Bánsági	76	—00—	80	00.0—00.00
"	77	—00—	81	00.00—00.00
"	78	—00—	82	—
Tiszavidéki	79	—00—	83	12.80—12.35
"	76	12.40	80	—
"	77	12.55	81	00.00—00.00
"	78	12.65	82	00.00—00.00
"	79	12.75	83	12.75—12.80
"	79	11.35	80	—
Fehérmegyei	76	12.50—12.55	81	—
"	78	12.60—12.65	82	00.00—00.00
"	79	12.70—12.7	83	—
Bácskai	76	11.45—12.55	80	12.85—12.90
"	77	12.60—12.65	81	00.00—
"	78	12.70—12.7	82	00.00—00.00
Észak magy	79	—	80	—
"	78	—	81	—
"	79	—	81	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rozs elsőrendű	70—72	8.35 8.45
" másodikrendű	—	8.30 8.35
Árpa takarmánynak	60—62	6.15 6.40
" égetni való	62—64	6.60 7.30
" serfőzdei	64—66	8.— 10.00
Zab	39—41	6.30 6.50
Tengeri búza	—	4.95 5.50
" más nemű	—	4.35 5.35
Repce	—	12.20 13.00

Sertés vásár.

okt. 12.

Kőbányai sertéspiac. Szerbiai: Nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 26—55 krajczár, közép (páronként 250—60 kilogramm sulyban) 53—54 krajczár Könnyű (páronként 220 kilogrammig terjedő sulyban) 52—53 krajczár.

Sertéslétszám: 1897. évi okt. 10-ik napján volt készlet 30.237 darab, 1897 okt. hónap 11-ik felhajtott 840 drb, 1897 okt. hónap 11-ik napján elszállított 918 darab 1897 okt. hónap 12-ik napjára maradt készletben 30.159 drb. A hizott sertés üzle anyzata élénk.

CSARNOK.

A prágai ghettoából.

— Kohn S. zsidó történetei. — 70

Fordította: ifj. Móríc Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. — 9.

A primatort egész felizgatták a Magdeburger közleményei, mert bárha Magdeburger sok mindent összevissza feccgett is, de mindjárt belátta, hogy a csehországi zsidóság óriási veszedelemben forgott. — Frankl, kinek rangkülönbség nélkül jól fizetett emberei voltak a hivatalnokok között, néhány hónappal azelőtt csakugyan értesült e réven, hogy a zsidóság ellen nagy csapás van tervbe véve. Hanem ezuttal oly titokzatosan intézkedtek s rejtőzködtek a legfőbb előjárók, hogy magáról a tervről semmi bizonyosabbat nem volt képes megtudni. A sötét felhőket tehát Frankl már akkor is látta, csak tartalmukról nem volt bizonyos, a megbízhatatlan, érthetetlen hírekből tévedésként és félreértésnek véve különben is az egész mozgalmat.

— Aztán mi történt? kérdé Frankl.

— Másnap a gubernator már barátságosabb volt hozzá, mondván: „Való igaz, hogy kend Magdeburger nem napkeleti böles, de azért tegnap igaza volt s fején találta a szöveget. Én még tegnap értesítést küldtem Bécsbe a császárhoz, hogy a csehországi zsidók szigorú megrendszabályozásával tullelnének a czelon. Meg a kend szavait is jól megjegyeztem.“ És tizennégy nap mulva ismét így szólott hozzám: „Magdeburger, kend nek nagyon sokat köszönhetnek a hitsorsosai, de engem is lekötöztetett, hogy egy barbár, ezáltal zarnokoskodástól kimentett. A császár minden további kutatásokat megtiltott. Nekem pedig különösen az tetszik kendben, hogy a szavát megtartotta és hogy a titkot oly hiven megőrizte.“

— Hát honnét tudta, hogy ön hiven hallgatott?

— Honnét? Hisz ha feccgtem volna, a primator ur menten Bécsbe utazott volna.

— Hitemre Magdeburger, hogy igaza van, szólott Frankl egész meglepődve. A primator most már nem is kételkedett többé a hallott szavak igazságában. — Ön valóban nagy szolgálatot tett a zsidóságnak, melyért örök hála is vagyunk kötelezve, folytatta beszédét Frankl a Magdeburger kezét melegen megszo-

ritva. Valóban, nagy kegyében lehet a kegyelmes úrnak?

— Mindent megtesz értem, erre a jenikau rabbinus esete is elég bizonyosság.

— Aki bevolt csukva?

— Igen! A gróf ur azt mondta, hogy a derék ember az ország törvényei ellen vétkezett. Több olyan házaspárt is összedott, kik közül a vőlegények másod és harmadszülöttek voltak, kiknek pedig a kegyetlen országos törvények szerint örökké agglegényeknek kellett volna maradni. Valamennyien derék, jó, erkölcsös emberek voltak, kik a hivattól is mind a legjobb bizonyítvánnyal voltak ellátva s így a rabbi minden halogatás nélkül összedta őket, bárha az országos gubernatori hivattól nem is volt engedélyük. És ezért a rabbit öt évi szigorú börtönre ítélték.

— Hát aztán ki kérte fel önt ez ügyben? kérdé a primator

— Már miért kéregették volna? Ahogy meghallottam a históriát, azonnal átfuték a grófhöz, de előbb természetesen kikértem a grófné segítségét is. Előbb a gróf nem akart semmiről sem hallani, csak hosszas sírás és könyörgés után fordult József császárnkhoz. És tizennégy nap nem telt belé, már is leérkezett a császár rendelete, melyben ez volt megírva: Rendelem, hogy a jenikau rabbi ellen a keresetet ezuttal szüntessék be, de szigoruan megintendő, hogy ezután a következmények terhe alatt a törvényt betartsa.

— No de a jenikau rabbinus hálálkodott is aztán önnek?

— Hisz nem is tudta, hogy én jártam közbe, szólott Magdeburger egész elcsodálkozva. De meg ez alig is került fáradságomba, hanem a mikor Rehling Eizikot a bünpörből megszabadítottam, az már igazán nem mindennapi munka volt.

Folyt. köv.

1 Csehországban és Morvában csak az első szülött zsidóknak volt szabad nősüni. A többi zsidók önkényelen ezülobatásra voltak kényszerítve.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 13. Bérlet szám 10.
Csütörtökön, 1897. október 14-én:
Ifjabb Fromont és idősebb Risler.
Irták Daudet Alfon és Belot Adolf Fordította Szerdahelyi és Teldky M.

S Z E M E L Y E K :

Idősb Risler	Fenyéry M.
Sidonia, neje	Komjáthyne,
Risler Ferencz	Vidor D.
Ifj. Fromont	Tanay F.
Claire, neje	Fái F.
Delobelle	Szathmáry Á.
D-sirée leánya	Szabó I.
Chébe	Bartha I.
Chébené	Csügenyi V.
Píanus	Haday S.
Dobsonné	Kulcsárné
Komorna	Makrayné S. A.
Gyári inas	Pálfi B.
Főpinczér	Nagy J.
Inas	Rácz D.
Szolgá	Marosi S.

Ho'nap, pénteken, 1897 okt. 15 én: ujdonságul, elő-zór:

A kék asszony.
Operette 3 felvonásban. — A szövegét irták: Arnold Luiza és M. Ordonnean. Fordította: Makay Emil.
Zenéjét írta: L. Varney.

Üzletfelosztás

miatt **november hó 1-ig** a még raktáron levő árukészletemet

jóval **beszerzési áron** alul kiárusítom.

Váradi István

vaskereskedő

a Bika szállodával szemben.

Az üzlethelyiség **novembertől** bérelhető.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben

mindenfélé

Kockázott, egyvonalas és sima

levélpapírok:

a következő olcsó árszámítás mellett kapható

	1000 pld.	
könnyű levélpapír czégyomással $\frac{1}{2}$ ives	3	frt — kr.
erősebb " " " " " "	3	50 "
erős finom " " " " " "	4	50 "
erős oktáv " " " " " "	4	50 "
merített " " " " " "	5	50 "
merített erős levélpapír oktáv " " " " " "	6	50 "
könnyű sima fehér levélpapír czégyomással $\frac{1}{2}$ ives	4	50 "
erősebb sima fehér levélpapír czégyomással $\frac{1}{2}$ ives	4	50 "
erős sima fehér levélpapír czégyomással $\frac{1}{2}$ ives	5	50 "
igen erős sima fehér levélpapír czégyomással $\frac{1}{2}$ ives	5	50 "

Körleveleket, számlákat és minden egyéb kereskedelmi és magán nyomtatványokat hasonló olcsó árak mellett szállítunk.

Raktáron nem lévő nyomtatványokat hasonló olcsó árban készítünk el.

Ügyvédi, bírósági és végrehajtói NYOMTATVÁNYOK

következő olcsó árszámítás mellett kaphatók:

100 iv Árverési jegyzőkönyv	70	kr.
100 " 200 pld Árverési hirdetmény	70	"
100 " 200 " Rendelvény	70	"
100 " Biztosítási végrehajtási jegyzőkönyv	70	"
100 " Kielégítési végrehajtási jegyzőkönyv	70	"
100 " 200 pld Nem szorgalmazás	70	"
100 " 400 " Kézbetétési ív	70	"
100 " 200 " Igény felhívás	70	"
100 " Végrehajtási jegyzőkönyv	70	"
100 " 200 pld Írtesítvény haszonbérletről	70	"
100 " 200 " Írtesítvény	70	"

Irodai papírok

rendkívüli olcsó árban kaphatók.

Kilog.	Nagyság	100 1000	
		iv	iv
		kr.	frt
10	Finom simított fogalmazó papír, középerős	34+42	24 2 20
12	Finom simított fogalmazó papír, erős	34+42	29 2 70
10	Finom kék simított fogalmazó papír, középerős	34+42	30 2 65
12	Finom kék simított fogalmazó papír, erős	34+42	34 3 20
10	Finom simított fehér irodai papír, középerős	34+42	40 3 90
12	Finom simított fehér irodai papír, erős	34+42	50 4 80
14	Finom simított fehér irodai papír, igen erős	34+42	60 5 80
16	Finom simított fehér irodai papír, vastag	34+42	75 7
16	Legfinomabb fehér minster-papír	34+42	1 9
	stb., stb., stb.		

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.

A Bika szálloda mellett.

Katz Hermann

férfi-, fiu- és gyermek-ruha raktára Debreczenben,
Alapított 1880. vbn.

A jelenlegi hűvös őszi időnyel beálltval batorkodom a t. cz. közönségnek óriási nagy raktáramon készletben levő férfi, fiu s gyermek-öltönyeim a következő árak mellett ajánlani:

1000 drb. gyermek costum 3—10 évesig	2—8	frtig.
1000 " fiu öltöny	4—15	"
500 " fiu s gyermek köpeny 3—15 évesig	4—15	"
1000 " magános pantallón s csizma nadrág	2—8	"
2000 " férfi öltöny a legújabb divat chewiott, kangarn, Zsolnai Loden	8—25	"
1200 " rövid téli kabát, loden, chewiott és mandarin	4—15	"
600 " hosszú téli kabát és Ulster többféle divatos színekben	9—30	"
Elegáns Jaquet vagy Ferencz József öltönyök	15—35	"

Különösen felhívom a n. é. közönség b. figyelmét arra, hogy készletemet legnagyobb részben saját felügyeletem alatt helyben a legjobb szabók által készítettem.

A Bika szálloda mellett.

Millenniumi kiállításon kitüntetve „Jó munkáért“ NYÁRI JÓZSEF és FIAI

Budapest,
VI. Podmaniczky-utca 45.

Debreczen,
Nagytemplom előtti tér, kereskedelmi
akadémia mellett.

Festésre és vegyimosásra

felvállalnak a legújabb árakon mindenféle színehagyott férfi-, női- és gyermekruhákat csipkét, szőnyegeket és butorszövegetek, kőzimmunkákat, keztükét és mindanfélé függönyöket stb.

Női tolették egészben és felbontva festetnek.

Férfi ruhák egészben festetnek.

Vegyileg mosva és tisztítva mindenféle ruha egészben felbontatlan állapotban lesz Festésünk színtartó és nem fog, vegyileg mosott és tisztított tárgyak a szövet minősége szerint megújítva, azonnal használható állapotban adatk vissza.

Gyászra szánt ruhák haladéktalanul festetnek feketére.

Gyár: Tiszafüred

Nagyvárad,

Főgyös,

Ege,

főt, Orsolya-zárda mellett.

Főtér.

Dobó-tér.

Gyűjtőtelepek az ország több részében,

LOHSE'S

Edelweilchen

A legremekőbb ibolyaillat mely teljesen hasonlít a frissen szedett ibolya illatához.
Parfüm—Puder—Brillantine—Pipereviz—Szappan—Illatszerpárna.

GUSTAV LOHSE királyi udvari szállító
BERLIN W, Jägerstrasse 45/46.

Kapható minden illatszer-, diszmu- és drogua-üzletben, valamint az összes bel- és külföldi fodrászoknál.